

Przystanek historia

<https://przystanekhistoria.pl/pa2/teksty/80894,Swoje-kaplanstwo-poswiecil-Polsce-i-potrzebujacym.html>

Kościół farny świętych Wojciecha i Stanisława w Rzeszowie. Fot. NAC

BIOGRAM / BIOGRAFIA

Swoje kapłaństwo poświęcił Polsce i potrzebującym

Autor: PAWEŁ FORNAL 22.04.2021

Ksiądz Ignacy Kociak tak jak wielu kapłanów zaangażował się w okresie II wojny światowej w tworzenie konspiracji niepodległościowej. Był nie tylko duszpasterzem ale również kierownikiem struktur podziemnych.

Organizował pomoc charytatywną dla ukrywających się żołnierzy Polskiego Państwa Podziemnego i ich rodzin,

aresztowanych, osadzonych w obozach koncentracyjnych, uchodźców oraz potrzebujących. Administrowana przez niego parafia w Brzozowie na Podkarpaciu, stała się ostoją miejscowej konspiracji niepodległościowej. W jego mieszkaniu schronienia szukali oficerowie ZWZ-AK, tam odbywały się też zebrania sztabu miejscowego obwodu AK. Sam osobiście ryzykując każdego dnia wypełniał rotę przysięgi podziemnej armii:

„być wiernym Ojczyźnie mej, Rzeczypospolitej Polskiej, stać nieugięcie na straży Jej honoru i o wyzwolenie Jej z niewoli walczyć ze wszystkich sił aż do ofiary życia”.

Był jednym z wielu Żołnierzy Niezłomnych w sutannie, którzy walczyli z okupantem niemieckim, a później sowieckim i komunistycznym zniewoleniem.

Ks. Ignacy Kociak urodził się 4 lipca 1908 r. w Słocinie koło Rzeszowa. Tam ukończył szkołę powszechną, a gimnazjum w pobliskim Rzeszowie. Już w trakcie nauki szkolnej poczuł powołanie do służby Bogu, dlatego też po zdaniu matury w 1927 r. wstąpił do Seminarium Duchownego w Przemyślu. Święcenia kapłańskie przyjął 19 czerwca 1932 r. w katedrze przemyskiej. Jego pierwszą parafią było Dubiecko, gdzie rozpoczął posługę duszpasterską jako wikary. Już wówczas dał się poznać jako dobry organizator i działacz społeczny. Wkrótce też został administratorem tej parafii. W marcu 1937 r. przeniesiono go do Jasionowa, gdzie objął posługę wikarego, by po kilku miesiącach znaleźć się w Brzozowie. Tam przez dwa lata był wikarym, a we wrześniu 1939 r. został administratorem brzozowskiej parafii.

Ks. Ignacy Kociak - zbiory IPN w

Rzeszowie

Pomoc uchodźcom

Wybuch wojny zastał go w Brzozowie. Widząc tragedię ludzką i tułaczkę dziesiątek tysięcy ludzi od początku okupacji niemieckiej zaangażował się w pomoc potrzebującym. Początkowo spontanicznie, a następnie w ramach struktur rodzącej się tajnej konspiracji niepodległościowej pomagał uchodźcom z ziem wcielonych do III Rzeszy. Od lutego 1940 r. działał w miejscowych strukturach ZWZ, gdzie zajmował się tajną opieką społeczną krypt. „Tarcza”, „Uprawa” pomagając rodzinom ukrywających się żołnierzy podziemia, aresztowanym i osadzonym w obozach koncentracyjnych. Prowadził również brzozowski oddział Polskiego Czerwonego Krzyża oraz przewodniczył pracom tamtejszej delegatury Rady Głównej Opiekuńczej. Utrzymywał ścisłą łączność z oficerami sztabu obwodu brzozowskiego AK, a budynki parafii i wikarówka stały się schronieniem dla poszukiwanych przez gestapo konspiratorów, punktem kontaktowym i miejsce odpraw oficerów sztabu obwodu. Końcem 1942 r. związał się również z miejscowymi strukturami konspiracyjnymi SN pełniąc funkcję referenta finansowego w zarządzie powiatowym tej organizacji.

Nauczyciel tajnych kompletów

Organizował pomoc materialną dla przemyskiego Seminarium Duchownego, przeniesionego na czas wojny do Brzozowa. Opiekował się także młodzieżą szkolną werbując ją do tajnego nauczania, ponieważ był nauczycielem tajnych kompletów w konspiracyjnym gimnazjum i liceum w klasztorze Jezuitów w Starej Wsi oraz uczył w działającej oficjalnie Polskiej Szkole Handlowej w Brzozowie. Dzięki swoim nieformalnym kontaktom z przedstawicielami władz okupacyjnych udało mu się wydostać z więzień wielu aresztowanych oraz ustrzec innych przed grożącym im niebezpieczeństwem.

Działacz WiN

Po wkroczeniu Armii Czerwonej od jesieni 1944 r. przewodniczył działającemu oficjalnie Powiatowemu Komitetowi Opieki Społecznej. Nadal działał w konspiracji walcząc z komunistami. Pełnił funkcję prezesa konspiracyjnego zarządu powiatowego SN w Brzozowie i opiekuna działających w powiecie struktur Młodzieży Wielkiej Polski. Od jesieni 1945 r. działał również w tajnej Radzie WiN Brzozów, pełniąc w niej funkcję kierownika Opieki Społecznej. W ramach tych struktur rozdzielał pomoc finansową dla rodzin poległych i zamordowanych przez okupanta żołnierzy AK oraz uwięzionych przez UB. Prowadził także kolportaż nielegalnej prasy, wywiad i werbunek nowych konspiratorów oraz wtyczek w UB. W okresie swojej tajnej

działalności używał pseudonimów: „Korpak”, „Kot”, „Bogusławski” i „Wiara”.

Kościół parafialny Przemienienia Pańskiego w Brzozowie. Fot. NAC

Ucieczka z Brzozowa

Jego szeroka działalność społeczno-polityczna i charytatywna zwróciły uwagę PUBP w Brzozowie. We wrześniu 1946 r. ostrzeżony o grożącym mu niebezpieczeństwie tak jak wielu jemu podobnych Żołnierzy Niezłomnych musiał uciekać z Brzozowa. Początkowo ukrywał się w klasztorze Jezuitów w Starej Wsi, a następnie wyjechał na tzw. Ziemię Odzyskane do Wrocławia. Tam zamieszkał pod fałszywym nazwiskiem „Pawlikiewicz” jako repatriant z Rudek koło Sambora. Wkrótce objął posadę wikarego w miejscowym kościele św. Doroty, a w lutym 1947 r. w kościele św. Bonifacego. Podczas obowiązywania komunistycznej tzw. amnestii w marcu 1947 r. ujawnił swoją okupacyjną i powojenną działalność w WUBP we Wrocławiu. W sierpniu 1947 r. objął w administrowanie parafię w Psim Polu. W nowym miejscu udzielał schronienia ściganym przez UB żołnierzom wyklętym m.in. księżom-oficerom AK i działaczom WiN. Tam też ponownie rozpoczął działalność społeczną m.in. został prezesem katolickiej spółdzielni „Unitas”.

W katowni UB

Jego aktywność nie uszła uwadze UB. Od końca lat czterdziestych był inwigilowany przez konfidentów Wydziału V WUBP we Wrocławiu oraz figurował jako osoba rozpracowywana w prowadzonych przez tę jednostkę sprawach agenturalnych. UB interesowało się również jego wcześniejszą działalnością w Brzozowie. Wszystkie te działania doprowadziły do tego, że 21 października 1950 r. został zatrzymany przez UB podczas obławy wraz z ukrywającymi się u niego konspiratorami. Trafił do katowni Wydziału Śledczego wrocławskiego, a następnie rzeszowskiego WUBP. Po trwającym półtora roku śledztwie, podczas którego bity, głodzony i poniżany doprowadzony został do wyczerpania psychicznego, 27 czerwca 1952 r. Wojskowy Sąd Rejonowy w Rzeszowie skazał go na 12 lat więzienia. W więzieniu przebywał do listopada 1954 r., kiedy to w wyniku rewizji wyroku Najwyższy Sąd Wojskowy w Warszawie złagodził mu karę do 3 lat więzienia i zarządził wypuszczenie na wolność.

Szambelan papieski

Po zwolnieniu z więzienia w latach 1954-1955 mieszkał na plebanii kościoła farnego w Rzeszowie. Wówczas znów znalazł się pod obserwacją UB. Próbowano wykorzystać go do inwigilacji innych księży, lecz odmówił. Przez kolejne dwa lata administrował parafią w Rogoźnicy. W lutym 1957 r. przeniesiono go do Wrocławia, gdzie został referentem finansowym Kurii Arcybiskupiej, a później również rektorem kościoła św. Krzyża. Za liczne zasługi na polu duszpasterskim i administracyjnym mianowano go kanonikiem gremialnym kapituły metropolitarnej, a w maju 1963 r. papież Jan XXIII nadał mu godność szambelana papieskiego. Uczestniczył również w pracach Podkomisji Mieszanej Episkopatu i Rządu PRL w sprawach Ziem Zachodnich. W tym czasie stał się obiektem działań agentury i figurantem spraw operacyjnych prowadzonych przez wrocławską SB.

Pobyt w więzieniu, długoletnia działalność duszpasterska, charytatywna i służba Polsce nadwątlili jego zdrowie. 24 maja 1963 r. wygłosiwszy homilię podczas uroczystości Nawiedzenia kopii obrazu Matki Boskiej Częstochowskiej w Lubomierzu koło Lwówka Śląskiego schodząc z ambony upadł na stopnie i zmarł.

Jego nagła śmierć wywołała wstrząsające wrażenie. Dzień później w uroczystościach pogrzebowych we Wrocławiu udział wzięli biskupi, kilkuset kapłanów i siostr zakonnych oraz kilka tysięcy wiernych. Pochowano go na wrocławskim cmentarzu św. Wawrzyńca.

COFNIJ SIĘ